

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/214/187/94

POCHODZENIE ŚRODKÓW I PRZYCZYNY NIEDOBORÓW W BUDŻECIE PAŃSTWA. PREFERENCJE CO DO SYSTEMU PODATKOWEGO

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ '94

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W związku z pracami i dyskusjami nad budżetem państwa na rok 1995 nasuwa się wiele pytań dotyczących m.in. społecznej świadomości tego, skąd się biorą publiczne pieniądze, przyczyn deficytu budżetowego oraz preferencji Polaków co do systemu podatkowego. Problemy te były jednym z tematów badań przeprowadzonych w pierwszej dekadzie listopada¹, a poświęconych m.in. opiniom o przyszłorocznym budżecie państwa.

Skąd - zdaniem Polaków - pochodzą publiczne pieniądze?

Respondentom zadano pytanie: *Ostatnio dużo mówi się o budżecie państwa na przyszły rok. Skąd, Pana(i) zdaniem, budżet państwa uzyskuje najwięcej pieniędzy? Proszę wybrać najwyżej dwie odpowiedzi.* (rys. 1). Zdaniem ponad połowy ankietowanych, pierwsze miejsce w hierarchii ważności wpływów do budżetu państwa zajmują podatki od osób fizycznych. Kolejne co do ważności źródło wpływów do budżetu stanowią - w opinii badanych - podatki pośrednie, czyli VAT i akcyza (36%) oraz podatki od przedsiębiorstw (26%). Wydaje się, że Polacy mają świadomość, iż pieniądze publiczne to w większości środki przez nich samych wypracowane.

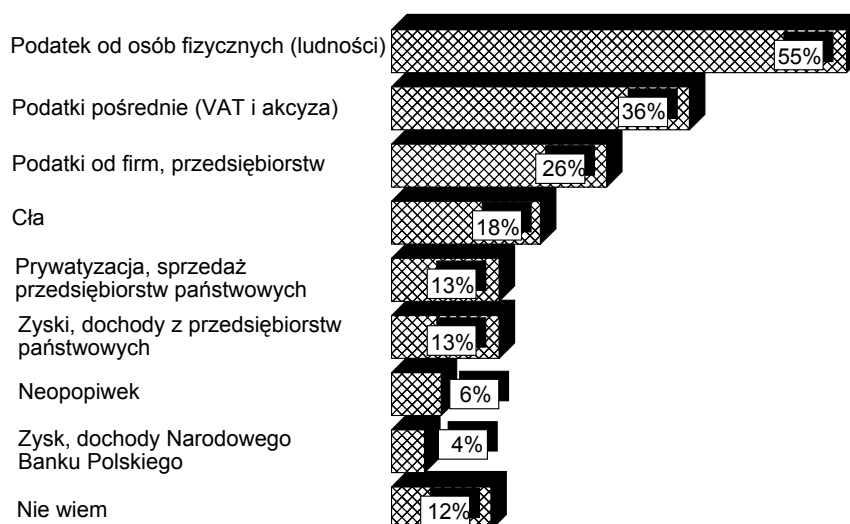
Opinie ankietowanych są bardzo zbliżone do rzeczywistości. Według projektu Ministerstwa Finansów², podatki dochodowe od osób fizycznych (27%, 220 bilionów złotych) stanowią drugie co do ważności - po podatkach pośrednich (43%, 355,4 biliona złotych) - źródło dochodów budżetowych. Podatek od osób prawnych ma w przyszłym roku być trzecim co do wielkości źródłem dochodów budżetowych (10%, 81,8 biliona złotych). Takie samo miejsce w hierarchii ważności wyznaczyli mu też respondenci.

---

¹Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (54) zrealizowano w dniach 3-7 listopada '94 na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności (N=1237).

²"Życie Gospodarcze" nr 44, 30 października '94.

RYS. 1. OSTATNIO DUŻO MÓWI SIĘ O BUDŻECIE PAŃSTWA NA PRZYSZŁY ROK. SKĄD, PANA(I) ZDANIEM, BUDŻET PAŃSTWA UZYSKUJE NAJWIĘCEJ PIENIĘDZY? PROSZĘ WYBRAĆ NAJWIŹYJ DWA ODPOWIEDZI.

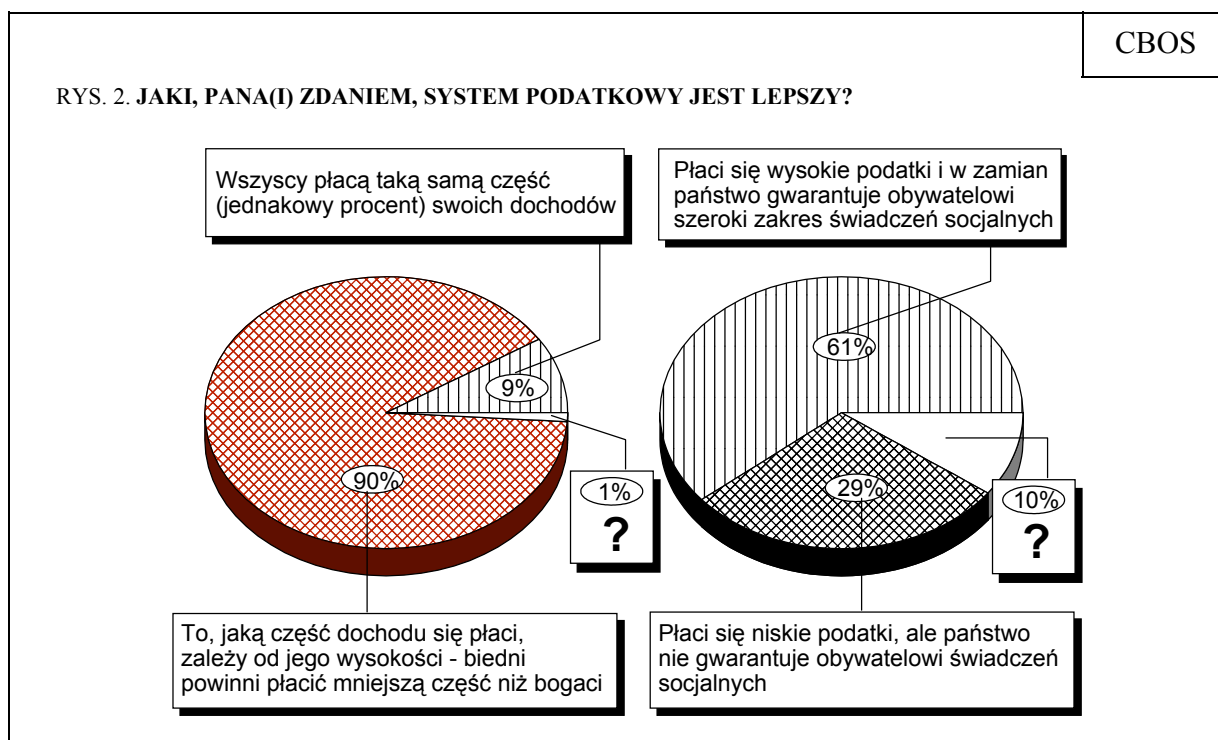
Hierarchie ważności źródeł wpływów budżetowych, tworzone przez przedstawicieli różnych grup społecznych, są podobne. Szczegółowe różnice poglądów dotyczące kwestii, skąd się biorą pieniądze w budżecie państwa, są niewielkie. Na przykład zdaniem respondentów prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek³, pieniądze publiczne pochodzą przede wszystkim z podatków pośrednich i podatków od osób fizycznych. Przedstawiciele tej grupy społeczno-zawodowej nieco częściej niż pozostali badani wskazują także podatek od osób prawnych. Ich opinie lepiej odpowiadają stanowi rzeczywistości niż opinie reprezentantów innych grup społecznych.

Jak wcześniej stwierdzono, znacząca część badanych ma świadomość, że środki budżetowe to przede wszystkim w różny sposób płacone przez nich podatki. W związku z tym nasuwa się pytanie, czy obecne zasady podatkowe, a więc także sposób finansowania wielu dziedzin życia, są akceptowane przez społeczeństwo.

³Por. tabele aneksowe.

Obowiązujący obecnie progresywny system podatkowy, według którego to, jaką część dochodu płaci obywatel, zależy od wysokości jego dochodów, jest najbardziej akceptowany (90%). System proporcjonalny aprobuje dziesięciokrotnie mniej osób (9%). Taki rozkład odpowiedzi można, z jednej strony, tłumaczyć szczególną zasadą sprawiedliwości społecznej (preferowanie pewnego rodzaju redystrybucji dochodów), z drugiej zaś - przyzwyczajeniem do istniejącego w Polsce systemu podatków od dochodów osobistych.

Większą akceptację badanych (60%) zyskał system podatkowy, zgodnie z którym płaci się wysokie podatki, a w zamian państwo gwarantuje obywatelowi szeroki zakres świadczeń socjalnych niż system, który przewiduje niskie podatki i brak państwowej gwarancji takich świadczeń (29%).

Preferencje badanych w kwestii systemu podatkowego nie różnicują deklarowane przez nich poglądy polityczne. Oznacza to, że ankietowani zarówno o orientacji prawicowej, centrowej, jak i lewicowej dzielą się, jeśli chodzi o opinie o podatkach, tak jak ogół badanych.

Proporcjonalny system podatkowy, czyli zasada, że wszyscy płacą fiskusowi taką samą część (jednakowy procent) swoich dochodów, największe poparcie zyskuje wśród prywatnych przedsiębiorców (27%) oraz przedstawiceli kadry kierowniczej i inteligencji (20%), ogólnie mówiąc - osób zamożniejszych (o dochodach wynoszących co najmniej 2750 tys. złotych *per capita* miesięcznie). Natomiast mniej zamożni częściej preferują progresywny system podatkowy. Takie zróżnicowanie jest zrozumiałe, gdyż w systemie progresywnym osoby lepiej zarabiające są bardziej obciążone, natomiast jego potencjalnymi beneficjentami są grupy mniej zamożne, nie uprzywilejowane.

System podatkowy, zgodnie z którym płaci się niskie podatki, ale państwo nie gwarantuje obywatelowi rozbudowanych świadczeń socjalnych, największą akceptację (42%) zyskałby wśród badanych mających najwyższe dochody miesięczne (powyżej 3250 tys. *per capita*).

Badani mniej zamożni częściej wskazywali na system, który zapewniałby różnego rodzaju państwowe gwarancje socjalne, rzadziej natomiast taki, w którym większa część pieniędzy pozostawałaby w kieszeni podatnika, w zamian jednak za wiele rzeczy trzeba byłoby płacić samemu. Podobnie jak w poprzednim przypadku, takie zróżnicowanie poglądów jest zupełnie zrozumiałe, gdyż osoby o wyższych dochodach odprowadzają do budżetu większe sumy pieniędzy, a z drugiej - ich dochody pozwalają na to, by na przykład zapewnić dzieciom odpłatne wykształcenie czy korzystać z odpłatnej służby zdrowia.

Za mniejszymi podatkami częściej niż pozostali badani opowiadają się przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz osoby mające dyplom wyższej uczelni. Obie te cechy coraz częściej wiążą się w Polsce z wysokimi dochodami.

Jak stwierdziliśmy, orientacja polityczna badanych (deklarowane lewicowość - prawicowość) nie różnicuje ich poglądów na temat systemu podatkowego. Można jednak zauważyć pewne różnice, w zależności od tego, na jaką partię respondenci oddali lub zamierzają oddać głos. Większe niż przeciętnie poparcie proporcjonalnego systemu podatkowego zaobserwować można wśród potencjalnego elektoratu Unii Wolności (w poprzednich wyborach parlamentarnych wyborców Kongresu Liberalno-Demokratycznego). Niskie podatki i bardzo limitowany zakres socjalnej działalności państwa częściej niż ogół popierają badani, którzy głosowali bądź zamierzają głosować na Unię Wolności, Kongres Liberalno-Demokratyczny i Unię Polityki Realnej.

Zwolennikami państwa opiekuńczego, czyli systemu, w którym płaci się wysokie podatki, a w zamian państwo gwarantuje różne świadczenia socjalne, częściej są osoby popierające progresywny niż proporcjonalny system podatkowy (tab. 1). Natomiast wśród tych, którzy są zwolennikami systemu podatkowego, zgodnie, z którym wszyscy płacą jednakowy procent od swoich dochodów, zdecydowanie częściej niż wśród zwolenników systemu progresywnego występuje akceptacja niskich podatków i ograniczonego zakresu świadczeń socjalnych państwa.

Tabela 1 w procentach

Jaki, Pana(i) zdaniem, system podatkowy jest lepszy?	Wszyscy płacą taką samą część (jednakowy procent) swoich dochodów	To, jaką część dochodu się płaci, zależy od jego wysokości - biedni powinni płacić mniejszą część niż bogatsi
Płaci się wysokie podatki i w zamian państwo gwarantuje szeroki zakres świadczeń socjalnych	51	62
Płaci się niskie podatki, ale państwo nie gwarantuje obywatelowi świadczeń socjalnych	42	28
Trudno powiedzieć	7	10

Z jednej strony pojawia się więc - reprezentowana przez większość badanych (59%) - wizja państwa, które z pieniędzy wypracowanych przez zamożniejszą część społeczeństwa opłaca świadczenia mniej zamożnym (progresje podatkowe, wysokie podatki i szeroki zakres państwowych gwarancji socjalnych), a z drugiej - postulowane przez zdecydowaną mniejszość ankietowanych (4%) - ograniczenie gwarancji socjalnych państwa przy niskich podatkach o jednakowej stopie procentowej dla wszystkich.

Dlaczego brakuje pieniędzy w budżecie państwa? Pożądane sposoby powiększenia środków w budżecie

Od dłuższego czasu powszechnie znanym faktem jest deficyt budżetowy państwa, czyli nadwyżka wydatków nad przychodami. Przewiduje go także projekt przyszłorocznego budżetu. Do najczęściej wymienianych przez respondentów przyczyn braku pieniędzy w budżecie należą zbyt liczne korupcje i afery gospodarcze (50%) oraz złe gospodarowanie pieniędzmi - państwo przeznaczają je na mniej ważne cele, a zaniedbują najważniejsze (22%). Warto tu zauważyć, że na unikanie płacenia podatków przez zwykłych obywateli wskazał tylko co szesnasty badany (rys.3).

Należy podkreślić, że jako przyczyny niedoborów budżetowych badani sporadycznie (4%) wskazywali na obciążenie budżetu państwa nie zreformowanymi dziedzinami życia (np. ubezpieczeniami, oświatą, służbą zdrowia). Brak społecznej świadomości tego zjawiska pokazuje także to, że respondenci odpowiadając na inne pytania zawarte w ankiecie⁴ stwierdzali, iż największe środki budżetowe powinny być przeznaczane na dziedziny, które są od lat niedoinwestowane i wymagają zasadniczej reformy, między innymi w zakresie zasad finansowania, tzn. służbę zdrowia, oświatę i naukę oraz system emerytalny.

Zarówno słabo, jak i dobrze wykształceni respondenci, rzadziej jednak młodsi (w wieku do 24 lat) niż starsi uważają, że przyczynami niedoborów w budżecie są afery i korupcje. Częstość upatrywania przyczyny braku pieniędzy w budżecie, w tym, że w Polsce jest za dużo korupcji i afer gospodarczych (pieniądze publiczne są rozkradane), rośnie wraz z deklarowanym zainteresowaniem polityką, co najczęściej przekłada się na regularne czytanie gazet i śledzenie programów informacyjnych w radiu i telewizji. W dużej mierze wiązanie braku pieniędzy w budżecie z aferami i korupcją jest zapewne spowodowane wpływem mass mediów, a nie racjonalną oceną sytuacji.

Zarzut, że państwo źle gospodaruje pieniędzmi (przeznacza je na mniej ważne cele, a zaniedbuje najważniejsze) częściej niż pozostali wysuwają respondenci identyfikujący się z prawicą, a więc najprawdopodobniej ci, którzy nie są sympatykami obecnego rządu. Potwierdzają to inne analizy - badani deklarujący się jako zwolennicy rządu wskazują tę przyczynę rzadziej (15%) niż obojętni wobec niego i przeciwnicy (25%), a także rzadziej niż ogół badanych.

Na złe gospodarowanie groszem publicznym przez państwo częściej wskazują także osoby gorzej wykształcone oraz mało lub wcale nie interesujące się polityką.

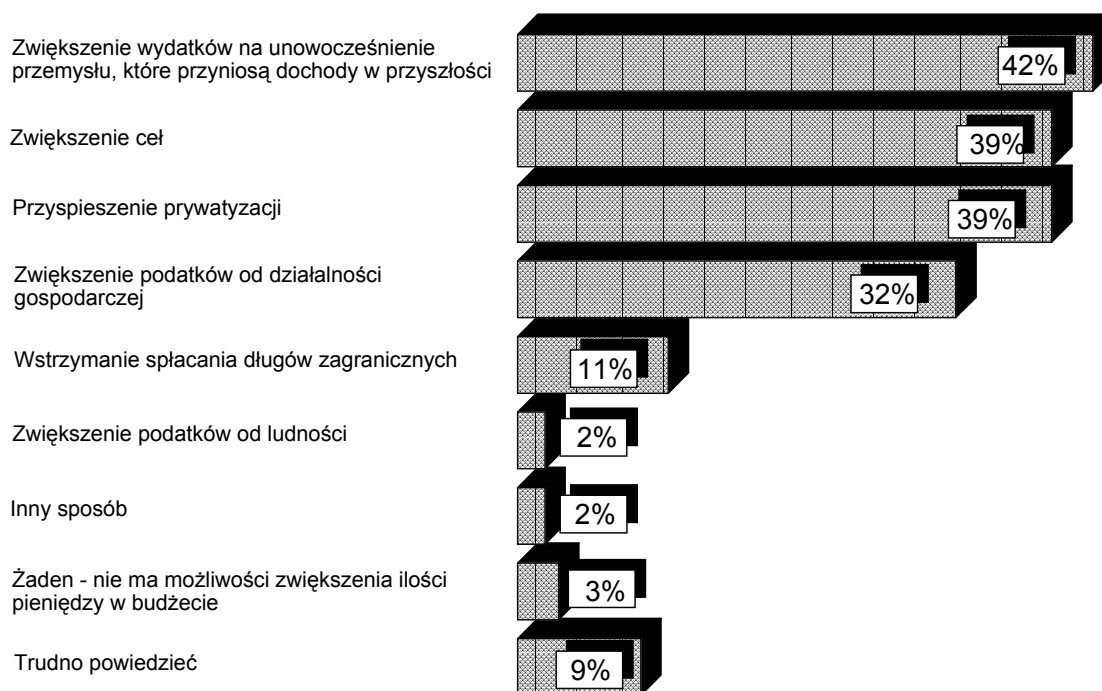
Deficytu budżetowego może nie być, jeśli zmniejszą się wydatki lub powiększą dochody państwa. Najbardziej akceptowane przez respondentów sposoby zwiększenia ilości pieniędzy w budżecie to: zwiększenie wydatków na unowocześnienie przemysłu (42%), podniesienie stawek celnych (39%) oraz przyspieszenie prywatyzacji (39%).

---

⁴Por. komunikat CBOS "Jak dzielić pieniądze z przyszłorocznego budżetu?", listopad '94.

RYS. 4. KTÓRE Z NASTĘPUJĄCYCH SPOSOBÓW ZWIĘKSZENIA ILOŚCI PIENIĘDZY W BUDŻECIE PAŃSTWA WYDAJĄ SIĘ PANU(I) W OBECNEJ SYTUACJI NAJLEPSZE? PROSZĘ WSKAZAĆ NIE WIĘCEJ NIŻ DWIE ODPOWIEDZI.

Wydaje się, że na decyzje respondentów wpływa przede wszystkim chęć odsunięcia od siebie ciężaru, wynikającego ze zwiększenia wydatków państwa. Hipotezę tę potwierdza fakt, iż - wskazywane przez jedną trzecią badanych - powiększenie wpływów budżetowych przez zwiększenie podatków od działalności gospodarczej akceptuje co jedenasta osoba prowadząca działalność gospodarczą na własny rachunek.

★

★

★

Polacy jako podatnicy cechują się dość rozległą wiedzą, gdyż w dużym stopniu zdają sobie sprawę z tego, że od ich pieniędzy zależy stan kasy państwowej. Nie wynika stąd jednak powszechne poparcie liberalnej polityki podatkowej. Większość Polaków woli płacić duże

podatki, a w zamian mieć zagwarantowane przez państwo różne świadczenia. Najchętniej wybierany jest więc wariant rozbudowanej polityki podatkowej (jednocześnie za wysokimi podatkami i systemem progresywnym opowiada się 56% ankietowanych), czyli "państwo Janosikowe" odbierające bogatym, a pomagające biednym.

Z drugiej strony widać, że nie znajduje akceptacji propozycja zwiększenia ilości pieniędzy w budżecie przez podniesienie podatków od osób fizycznych. Może to oznaczać, że - w opinii badanych - są one już dostatecznie wysokie, a przyczyny deficytu budżetowego leżą nie w zbyt małych wpływach, ale w złej gospodarce nimi (w tym w korupcji i aferach).

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Ostatnio dużo mówi się o budżecie państwa na przyszły rok. Skąd, Pana(i) zdaniem, budżet państwa, uzyskuje najwięcej pieniędzy? Wybrać najwyżej dwie odpowiedzi. 1 - Podatki pośrednie (VAT i akcyza); 2 - Neopopiółek; 3 - Podatki od firm, przedsiębiorstw; 4 - Podatek od osób fizycznych (ludności); 5 - Cła; 6 - Zyski, dochody z przedsiębiorstw państwowych; 7 - Zysk, dochody Narodowego Banku Polskiego; 8 - Prywatyzacja, sprzedaż przedsiębiorstw państwowych; 9 - Nie wiem

	(%)									Liczba osób
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Ogółem	36	6	26	55	18	13	4	13	12	1236
Płeć										
Mężczyźni	39	6	29	55	21	14	3	11	9	588
Kobiety	33	5	24	54	15	12	5	15	15	648
Wiek										
do 24 lat	49	6	30	52	21	10	3	9	7	135
25-34	43	7	28	56	17	12	5	15	8	203
35-44	42	9	30	53	19	14	5	13	5	280
45-54	34	8	24	55	19	13	4	12	14	240
55-64	26	1	23	60	22	15	5	16	12	201
65 lat i więcej	23	1	23	53	10	11	1	10	29	176
Miejsce zamieszkania										
Wieś	29	4	28	55	18	12	4	11	16	467
Miasto do 20 tys.	33	7	22	51	21	11	6	17	12	142
od 21 do 100 tys.	41	5	29	52	20	16	5	9	10	262
101-500 tys.	44	10	23	57	18	10	4	17	7	233
501 tys. i więcej mieszk.	39	6	27	59	11	17	0	15	11	132
Region										
Północny	41	6	25	46	23	12	4	18	11	144
Zachodni	42	10	27	65	25	6	0	18	5	125
Środkowozachodni	39	4	23	64	17	14	3	15	9	173
Środkowy	31	3	24	48	15	13	4	16	19	233
Wschodni	33	4	32	55	13	11	7	13	14	149
Południowo-wschodni	37	6	33	58	19	9	5	8	10	193
Południowo-zachodni	35	8	22	51	17	19	5	13	13	219
Wykształcenie										
Podstawowe	24	7	26	52	17	9	5	14	20	442
Zasadnicze zawodowe	39	6	27	53	21	16	2	11	10	322
Średnie	44	5	27	58	19	12	6	14	5	373
Wyższe	50	2	23	60	11	21	1	9	10	100
Grupa społ.-zaw. pracujący										
Kadra kier., inteligencja	44	1	31	69	17	15	2	10	5	74
Prac.umysł.niż.szczebła	43	10	24	61	15	12	7	14	6	107
Pracownicy fiz.- umysł.	51	8	34	51	14	17	1	13	4	59
Robotnicy wykwalifikowani	38	11	24	55	24	16	4	12	6	156
Robotnicy niewykwalifik.	33	10	24	45	26	18	12	9	11	62
Rolnicy	33	4	23	55	12	12	1	14	21	107
Prywatni przedsiębiorcy	48	5	36	47	24	4	4	15	6	79
Bierni zawodowo										
Renciści i emeryci	28	1	22	55	18	14	2	13	19	393
Uczniowie i studenci	60	8	38	43	20	6	0	9	7	38
Bezrobotni	35	13	37	52	13	6	7	15	10	91
Gospodynie domowe i inni	30	7	22	60	16	13	10	11	14	66
Dochody na jedną osobę										
Poniżej 1250 tys. zł	30	7	29	52	17	12	6	13	14	341
1250 tys. - 1999 tys.	37	6	31	54	17	9	3	13	12	268
2000 tys. - 2749 tys.	34	4	23	54	21	16	2	15	13	321
2750 tys. - 3249 tys.	44	6	24	60	12	12	5	11	10	118
3250 tys. i powyżej	42	4	25	60	19	18	4	11	6	146
Ocena własnych war. mater.										
Złe	32	5	28	52	17	11	5	13	16	501
Średnie	37	7	24	58	18	15	3	13	10	563
Dobre	46	4	28	53	21	12	4	12	9	172
Zainteresowanie polityką										
Duże	48	3	32	53	21	13	4	8	6	131
Średnie	38	6	26	60	21	13	5	13	7	533
Małe lub żadne	32	6	25	50	15	12	3	14	18	571
Udział w prakt. religijnych										
Kilka razy w tygodniu	37	6	31	56	15	8	5	10	13	79
Raz w tygodniu	35	6	26	58	18	13	4	12	11	694
Kilka razy w roku	36	6	26	49	18	14	3	14	14	344
W ogóle nie uczestniczy	41	4	28	52	21	14	3	16	9	118
Poglądy polityczne										
Lewica	41	4	25	58	21	16	4	15	5	246
Centrum	37	7	27	54	23	15	4	14	8	394
Prawica	44	7	29	57	14	12	4	10	9	257
Trudno powiedzieć	26	4	24	52	14	9	4	12	24	337

Tabela 2. Jaki, Pana(i) zdaniem, system podatkowy jest lepszy?
 1 - Wszyscy płacą taką samą część (jednakowy procent) swoich dochodów; 2 - To, jaką część dochodu się płaci, zależy od jego wysokości - biedni powinni płacić mniejszą część niż bogatsi

	(%)		
	1	2	Liczba osób
Ogółem	9	91	1226
Płeć			
Mężczyźni	10	90	586
Kobiety	9	91	640
Wiek			
do 24 lat	12	88	135
25-34	9	91	203
35-44	12	88	278
45-54	11	89	239
55-64	6	94	198
65 lat i więcej	5	95	172
Miejsce zamieszkania			
Wieś	7	93	459
Miasto do 20 tys.	8	92	142
od 21 do 100 tys.	11	89	261
101-500 tys.	9	91	232
501 tys. i więcej mieszk.	15	85	132
Region			
Północny	6	94	141
Zachodni	7	93	124
Środkowozachodni	13	87	173
Środkowy	11	89	231
Wschodni	6	94	147
Południowo-wschodni	9	91	193
Południowo-zachodni	10	90	216
Wykształcenie			
Podstawowe	7	93	433
Zasadnicze zawodowe	8	92	321
Średnie	10	90	373
Wyższe	17	83	99
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	20	80	74
Prac.umysł.niż.szczebla	6	94	107
Pracownicy fiz.- umysł.	14	86	59
Robotnicy wykwalifikowani	6	94	156
Robotnicy niewykwalifik.	8	92	62
Rolnicy	8	92	106
Prywatni przedsiębiorcy	27	73	78
Bierni zawodowo			
Renciści i emeryci	6	94	386
Uczniowie i studenci	18	82	38
Bezrobotni	6	94	91
Gospodynie domowe i inni	10	90	64
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 1250 tys. zł	8	92	338
1250 tys. - 1999 tys.	6	94	266
2000 tys. - 2749 tys.	8	92	319
2750 tys. - 3249 tys.	13	87	117
3250 tys. i powyżej	14	86	145
Ocena własnych war. mater.			
Złe	7	93	494
Średnie	9	91	560
Dobre	17	83	172
Zainteresowanie polityką			
Duże	13	87	130
Średnie	9	91	532
Małe lub żadne	9	91	562
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	8	92	77
Raz w tygodniu	8	92	687
Kilka razy w roku	11	89	343
W ogóle nie uczestniczy	12	88	118
Poglądy polityczne			
Lewica	10	90	246
Centrum	10	90	394
Prawica	10	90	256
Trudno powiedzieć	7	93	328

Tabela 3. Jaki, Pana(i) zdaniem, system podatkowy jest lepszy?
 1 - Płaci się wysokie podatki i w zamian państwo gwarantuje obywatelowi szeroki zakres świadczeń socjalnych; 2 - Płaci się niskie podatki, ale państwo nie gwarantuje obywatelowi świadczeń socjalnych (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	61	29	10	1228
Płeć				
Mężczyźni	63	29	9	583
Kobiety	59	29	12	645
Wiek				
do 24 lat	54	36	10	135
25-34	66	24	9	202
35-44	60	36	5	279
45-54	60	34	6	236
55-64	63	24	13	201
65 lat i więcej	60	17	23	174
Miejsce zamieszkania				
Wieś	61	25	14	465
Miasto do 20 tys.	61	32	7	142
od 21 do 100 tys.	57	38	5	260
101-500 tys.	67	25	8	232
501 tys. i więcej mieszk.	54	30	16	129
Region				
Północny	53	34	12	144
Zachodni	59	30	11	125
Środkowo-zachodni	68	27	5	170
Środkowy	53	28	19	232
Wschodni	74	23	3	148
Południowo-wschodni	57	29	14	192
Południowo-zachodni	65	31	4	217
Wykształcenie				
Podstawowe	58	25	17	440
Zasadnicze zawodowe	69	25	6	317
Średnie	60	34	6	372
Wyższe	49	41	10	99
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	49	46	5	73
Prac.umysł.niż.szczebła	63	33	4	107
Pracownicy fiz.- umysł.	59	35	6	59
Robotnicy wykwalifikowani	65	27	8	156
Robotnicy niewykwalifik.	52	40	8	62
Rolnicy	62	29	9	106
Prywatni przedsiębiorcy	59	37	3	75
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	63	22	15	390
Uczniowie i studenci	64	26	10	38
Bezrobotni	61	26	13	91
Gospodynie domowe i inni	53	30	17	66
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 1250 tys.zł	57	32	11	341
1250 tys. - 1999 tys.	67	22	12	268
2000 tys. - 2749 tys.	66	22	11	318
2750 tys. - 3249 tys.	60	37	3	117
3250 tys. i powyżej	50	42	8	143
Ocena własnych war. mater.				
Złe	64	24	12	499
Średnie	60	30	10	559
Dobre	54	39	7	170
Zainteresowanie polityką				
Duże	61	31	8	130
Średnie	63	30	7	529
Małe lub żadne	59	27	14	568
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	65	16	19	79
Raz w tygodniu	58	30	12	688
Kilka razy w roku	65	28	7	343
W ogóle nie uczestniczy	62	32	6	118
Poglądy polityczne				
Lewica	63	31	6	245
Centrum	59	36	6	391
Prawica	62	30	8	257
Trudno powiedzieć	61	18	20	334

Tabela 4. Często zastanawiamy się, dlaczego w budżecie państwa jest za mało pieniędzy. Oto lista kilku możliwych przyczyn tej sytuacji. Proszę wskazać jedną, która wydaje się Panu(i) najważniejsza. 1 - Polska jest biednym krajem, a więc dochody państwa są małe; 2 - Państwo źle gospodaruje pieniędzmi: przeznaczają je na mniej ważne cele, a zaniedbuje najważniejsze; 3 - Przedsiębiorstwa nie płacą podatków; 4 - W Polsce jest za dużo korupcji i afer gospodarczych; 5 - Obywatele oszukują państwo, nie płacąc podatków; 6 - Państwo wydaje za dużo pieniędzy na przedsiębiorstwa państwowe, które przynoszą straty; 7 - Budżet obciążają nie zreformowane dziedziny życia, takie jak ubezpieczenia, oświata, służba zdrowia; 8 - Trudno powiedzieć

	1	2	3	4	5	6	7	8	Liczba osób
Ogółem	6	22	5	50	6	4	4	4	1233
Płeć									
Mężczyźni	7	21	6	50	6	3	4	3	588
Kobiety	6	22	5	49	5	4	4	5	645
Wiek									
do 24 lat	8	33	1	34	10	5	4	4	135
25-34	8	23	4	54	3	3	4	2	202
35-44	3	19	9	50	4	5	6	2	278
45-54	9	22	4	53	6	2	3	2	240
55-64	4	22	8	51	6	4	3	4	201
65 lat i więcej	8	15	4	50	7	2	3	10	176
Miejsce zamieszkania									
Wieś	6	21	6	52	6	2	2	5	467
Miasto do 20 tys.	5	20	7	45	8	6	6	3	142
od 21 do 100 tys.	6	21	7	50	5	4	4	3	262
101-500 tys.	9	27	2	46	4	5	5	3	232
501 tys. i więcej mieszk.	7	18	4	54	5	4	6	3	130
Region									
Północny	4	28	3	43	9	4	5	4	144
Zachodni	12	16	7	48	3	6	5	3	125
Środkowozachodni	4	14	9	57	4	3	4	4	172
Środkowy	7	18	3	53	7	3	4	5	233
Wschodni	4	25	7	50	5	3	3	3	148
Południowo-wschodni	8	23	4	51	6	2	4	1	191
Południowo-zachodni	7	28	5	44	4	5	3	5	219
Wykształcenie									
Podstawowe	6	21	7	50	6	2	2	6	442
Zasadnicze zawodowe	7	27	5	46	7	3	2	3	322
Średnie	5	19	4	54	4	5	6	2	372
Wyższe	11	16	4	45	8	6	9	3	97
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	4	17	4	54	5	9	7	2	72
Prac. umysł. niż. szczebla	3	22	2	57	3	3	8	1	107
Pracownicy fiz. - umysł.	9	20	3	54	5	1	6	1	58
Robotnicy wykwalifikowani	6	18	7	54	5	3	4	3	156
Robotnicy niewykwalifik.	8	38	5	34	5	2	3	4	62
Rolnicy	4	18	9	58	5	1	3	2	107
Prywatni przedsiębiorcy	5	18	4	49	7	7	6	3	79
Bierni zawodowo									
Renciści i emeryci	6	20	6	49	7	4	2	6	393
Uczniowie i studenci	7	27	0	36	13	9	2	7	38
Bezrobotni	8	29	6	44	3	3	3	1	91
Gospodynie domowe i inni	14	28	4	44	2	1	2	4	66
Dochody na jedną osobę									
Poniżej 1250 tys. zł	8	25	6	48	5	2	3	4	341
1250 tys. - 1999 tys.	7	23	5	51	6	2	3	4	267
2000 tys. - 2749 tys.	5	21	6	49	7	4	3	5	319
2750 tys. - 3249 tys.	10	19	3	54	2	7	4	0	118
3250 tys. i powyżej	3	15	5	51	5	7	10	3	146
Ocena własnych war. mater.									
Złe	7	22	5	51	5	3	3	5	501
Średnie	6	23	5	50	7	4	2	3	560
Dobre	7	17	7	46	4	6	11	2	172
Zainteresowanie polityką									
Duże	8	16	4	57	6	4	4	2	129
Średnie	6	19	6	53	6	4	4	1	532
Małe lub żadne	6	25	5	45	5	4	3	7	571
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	6	23	7	51	5	3	4	0	79
Raz w tygodniu	7	21	6	50	5	4	3	4	691
Kilka razy w roku	6	22	5	50	7	3	5	3	344
W ogóle nie uczestniczy	7	25	3	48	3	5	4	4	118
Poglądy polityczne									
Lewica	8	16	4	53	7	4	5	3	245
Centrum	5	22	7	50	5	5	4	2	394
Prawica	5	25	4	50	4	4	2	2	255
Trudno powiedzieć	7	23	5	46	6	2	2	8	337

Tabela 5. Które z następujących sposobów zwiększenia ilości pieniędzy w budżecie państwa wydają się Panu(i) w obecnej sytuacji najlepsze? Proszę wskazać nie więcej niż dwie odpowiedzi.
 1 - Zwiększenie podatków od ludności; 2 - Zwiększenie podatków od działalności gospodarczej;
 3 - Zwiększenie ceł; 4 - Zwiększenie wydatków na unowocześnienie przemysłu, które przyniosą dochody w przyszłości; 5 - Przyspieszenie prywatyzacji; 6 - Wstrzymanie spłacania długów zagranicznych; 7 - Inny; 8 - Żaden - nie ma możliwości zwiększenia ilości pieniędzy w budżecie;
 9 - Trudno powiedzieć

	(%)									Liczba osób
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Ogółem	2	32	39	42	39	11	1	3	9	1236
Płeć										
Mężczyźni	2	32	36	45	42	11	2	3	7	588
Kobiety	3	31	42	38	36	12	1	3	10	647
Wiek										
do 24 lat	1	26	38	59	46	9	0	1	3	135
25-34	2	39	44	49	41	7	2	2	3	203
35-44	2	31	36	44	48	12	2	4	4	280
45-54	1	24	40	42	42	16	1	5	5	240
55-64	4	37	42	33	27	11	2	1	13	201
65 lat i więcej	1	33	34	26	24	11	2	4	26	176
Miejsce zamieszkania										
Wieś	2	33	44	35	28	11	2	3	13	466
Miasto do 20 tys.	3	36	41	41	41	10	0	1	8	142
od 21 do 100 tys.	1	32	38	45	39	12	3	4	8	262
101-500 tys.	2	29	35	44	49	13	1	3	4	233
501 tys. i więcej mieszk.	2	27	29	53	56	9	1	2	3	132
Region										
Północny	3	23	33	48	46	14	2	4	7	144
Zachodni	0	30	40	39	46	11	3	3	7	125
Środkowozachodni	4	36	45	37	32	12	1	2	10	172
Środkowy	2	30	38	40	40	7	3	4	9	233
Wschodni	1	34	44	39	36	12	0	4	9	149
Południowo-wschodni	3	36	43	46	34	17	1	1	5	193
Południowo-zachodni	3	31	33	42	40	9	1	3	11	219
Wykształcenie										
Podstawowe	2	34	42	28	26	12	1	4	17	441
Zasadnicze zawodowe	3	34	38	48	35	11	2	2	6	322
Średnie	1	29	40	48	52	12	2	2	3	373
Wyższe	1	23	26	56	60	9	3	2	2	100
Grupa społ.-zaw. pracujący										
Kadra kier., inteligencja	3	31	35	56	55	7	0	0	2	74
Prac. umysł. niż. szczebla	1	27	38	59	52	7	2	2	2	107
Pracownicy fiz.- umysł.	4	29	42	47	42	16	3	2	2	59
Robotnicy wykwalifikowani	1	39	31	48	43	11	0	4	4	156
Robotnicy niewykwalifik.	1	35	41	37	35	6	0	6	8	62
Rolnicy	1	27	52	37	26	15	0	4	12	107
Prywatni przedsiębiorcy	2	9	33	54	61	11	1	4	5	79
Bierni zawodowo										
Renciści i emeryci	3	32	39	30	28	13	3	3	17	392
Uczniowie i studenci	0	40	31	46	63	9	0	0	0	38
Bezrobotni	0	41	41	41	41	16	3	2	2	91
Gospodynie domowe i inni	5	32	46	39	31	8	0	4	9	66
Dochody na jedną osobę										
Poniżej 1250 tys. zł	4	35	45	32	30	13	1	3	10	341
1250 tys. - 1999 tys.	2	37	40	42	32	11	2	3	8	268
2000 tys. - 2749 tys.	1	28	36	43	46	12	1	2	10	321
2750 tys. - 3249 tys.	1	27	33	53	46	10	3	3	4	118
3250 tys. i powyżej	2	28	34	52	54	8	1	2	5	146
Ocena własnych war. mater.										
Złe	2	36	37	38	33	11	1	4	11	501
Średnie	2	30	41	41	39	14	1	2	8	562
Dobre	2	26	39	54	55	6	2	1	3	172
Zainteresowanie polityką										
Duże	1	33	30	57	49	9	2	3	3	131
Średnie	3	33	44	41	45	12	1	2	4	532
Małe lub żadne	2	30	37	38	31	11	2	4	14	571
Udział w prakt. religijnych										
Kilka razy w tygodniu	5	27	33	53	43	13	0	1	8	79
Raz w tygodniu	2	32	43	38	37	12	1	2	9	694
Kilka razy w roku	1	33	34	42	41	11	2	5	9	344
W ogóle nie uczestniczy	0	29	32	56	44	8	1	1	7	118
Poglądy polityczne										
Lewica	1	37	48	40	40	16	1	2	3	246
Centrum	3	27	40	45	42	12	2	4	5	394
Prawica	3	33	32	45	54	9	1	2	5	257
Trudno powiedzieć	2	32	37	36	22	10	2	2	20	337